

SU TONG PİRİNÇ

♥
CAN
ROMAN

TÜRKÇESİ
NİLGÜN ŞARMAN

Su Tong
PIRİNÇ

Can Yayınları: 1642
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 671

Mi, Su Tong

© Su Tong, 1995

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2005

Bu eserin Türkçe yayın hakları William Morrow (bir HarperCollins Publishers yanmarkası) ve Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: Temmuz 2007

Yayına Hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi

Kapak Düzeni: Semih Özcan

Dizgi: Hayriye Kaymaz

Düzeltili: S. Asaf Taneri

Kapak Baskı: Çetin Ofset

İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-0806-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Su Tong PİRİNÇ

ROMAN

Türkçesi
NİLGÜN ŞARMAN

CAN YAYINLARI

Yapıtlarında **Su Tong** takma adını kullanan çağdaş Çinli yazar, 1963'te Suzhou'da doğdu; Beijing Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Çin Edebiyatı üzerine master yaptı. 1983 yılında roman yazmaya başlayan Su Tong, Çin'in çağdaş edebiyat çevresinde önemli bir yer edindi. 1984'te Nanjing kentine giderek Zhongshan dergisinde editör olarak çalışan Su Tong, halen Çin Yazarlar Derneği Jiangsu Şubesi'nde profesyonel yazarlık yapıyor. Çin'in tarihsel olaylarını, eski çağlardaki kadınların öykülerini aktaran yapıtlarından *Kırmızı Fenerler* sinemaya da uyarlandı ve Venedik Film Festivali Büyük Ödülü'nü kazandı. *Kadın Yaşamı* adlı romanından uyarlanan *Yasemin Çiçeği Açılır* adlı film de Şanghay Uluslararası Film Festivali'nde Altın Ödül aldı. *İp Cambazı İmparator* da *Pirinç* gibi pek çok dile çevrildi.

Nilgün Şarman, 1950 yılında doğdu. Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdikten sonra uzun yıllar Yıldız Üniversitesi'nde İngilizce Okutmanı olarak görev yaptı.

Günbatımı. Kuzeyden gelen yük treni eski ambarın önünde sallanarak durmak üzereydi. Sarsıntıyla uyanan genç adam, tüyler ürperen keskin gıcırtilardan trenin duracağını anlamıştı; ambarın göz kamaştırıcı ışıklarına gözlerini kısarak bakarken, altındaki kömür parçaları gürültüyle yer değiştirip yuvarlanmaya başlamıştı; buharın ve çöken karanlığın bulanıklaştırdığı peronda insanlar bir aşağı bir yukarı koşuşup duruyordu; kimi kıpırtısız, kimi sürekli devinen gölgeler kaplamıştı her yanı.

Atlama zamanıydı. Beş Ejder, yatak dengini yakalayıp tozlarını silkeledi, dikkatle perona fırlattı, arkasından da çömelip bir tomar saman gibi, hiç çaba harcamadan kendini aşağı bırakıverdi; ayakları üzerine düşmüştü, yabancı topraklarda bulunmanın güvensizliği içinde, nerede olduğunu bilmeden. Yakındaki tarlalardan esen soğuk yelde is kokusu vardı. Yerden yatak dengini alırken ürperivermiş; kırmızıdan yeşile değişip duran gösterge ışığının bulunduğu karanlığın içinde uzanan demiryoluna son bir kez bakmıştı. Ambar çatısının üstünden, alttaki demiryolundan gök gürültüsüne benzer sesler duyuluyordu; bu kez güneyden gelen başka bir tren yaklaşmaktaydı. Trenlerle demiryollarını düşünüyordu; işin tuhafı, bir vagon dolusu yamru yumru kömürün üzerinde sarsıla sarsıla iki gün iki gece geçirdiği halde, bu yaşadıklarını aklından silip atmış gibiydi. İnsan ve yük karmaşasını yarıp kendine yol açan Beş Ejder kasabaya yöneldi. Üç gündür aç geziyordu, bu gidişle sonunda

bağırsaklarından kan gelecek gibi görünüyordu. Yatak den-
ginin içinden bir avuç sert tanecik çıkarıp teker teker ağzı-
na attı. Dişlerinin arasında eziliyordu tanecikler.

Pirinç tanecikleri idi bunlar. Akçakavak köyündeki
evinden aldığı işlenmemiş, kabuklu pirinç. Kuzeyden kasa-
baya girdiği sırada son birkaç tanecik de ağzında yok olup
gitmişti.

Kısa bir süre önce yağın yağmurun taş döşeli sokakta
oluşturduğu derecikler cıva gibi parlıyordu. Sokak lambaları
yanmış; yanar yanmaz da seyrek düzen serpiştirilmiş bir
evin ya da bir ağacın dış çizgilerini oyma gibi ortaya çıkarı-
vermişti; kent yoksullarının yuvası olan bu bakımsız kuzey
bölgesinde hava dışkı ve çürük kokusuyla doluydu. Yakında-
ki dokuma işliklerinden yükselen çıkırık uğultuları dışında,
boş sokaklar ölüm sessizliği içindeydi. Beş Ejder bir kavşak-
ta, sokak lambasının altında, çuvalını başına yastık yapmış
uyuyan orta yaşlı bir adamın yanında durdu. Yorgunluktan
dizlerinin dermanı kesilen Beş Ejder'in gözünde, dinlenmek
için ha burası olmuş, ha başka bir yer, hiç fark etmezdi; bu
düşünceyle duvarın dibine çöküverdi. Öbür adamsa, sokak
lambasının yüzüne vuran ölgün mavi ışığı altında uyumayı
sürdürüyordu.

Hey, uyansana! dedi Beş Ejder. Böyle uyursan üşütür-
sün.

Uyuyan adam kıpırdamadı bile. Ölü gibi yorgun olmalı,
diye düşündü Beş Ejder. Evinden ayrı düşenler, başıboş
köpekler gibidir; yorulunca, nerede olurlarsa olsunlar uyu-
yuverirler, -kimi zaman uyuşuk ve içkici, kimi zamansa
yabanıl bir görünüme bürünen- yüzleri de insandan çok
köpeğe benzer. Dönüp arkasındaki duvarda yer alan cicili
bicili boyanmış ilanlara baktı Beş Ejder: sabunlar, sigaralar,
kan kırmızısı rengi dudaklarıyla somurtmuş duran genç ve
güzel kadınların ellerinde tuttuğu çeşitli bitkisel sular görü-
lüyordu. Çekici kadın resimlerinin arasına cinsel hastalık-
larla ilgilenen bakımevlerinin adlarıyla adresleri sıkıştırıl-
mıştı. Acı acı sırttı Beş Ejder. Kent buydu işte: insanları, şu
kurtlu yumurtalarını bırakıp giden sinekler gibi kendine

eken gizemli nesnelere, karmaşayla dolu. Herkes lanet okur kente, ama er geç hepsinin yolu duser oraya. Olgun ışıkta, kafasındaki kent imgesini pekiştirircesine havaya yükselen söylencesel kent dumanlarını gördü Beş Ejder: dev gibi bir üretimlik bacası, tıpkı Akçakavak köylülerinin anlattığı gibi.

Yola koyulmak üzere ayağa kalkarken, sokak lambasının altına uzanmış yatan adama bir göz attı Beş Ejder. Kırır-damamıştı bile, ama karmakarışık saçlarının üzerini kırağı kaplamıştı artık. Yanına gidip adamı sarstı Beş Ejder. Uyan, yola çıkma zamanı. Taş gibi soğuk ve sertti. Parmağını adamın burnunun altına tuttu Beş Ejder. Hiçbir şey yoktu. Ölmüş bu adam! diye bir çığlık attı, arkasını dönüp koşarken. Nereden bilebilirdi adamın öldüğünü? Tanımadığı sokaklarda bir aşağı bir yukarı seyirtip duruyor, ama ölünün morarmış yüzü, tam bir eşek arısı gibi, ardını bırakmıyordu. Dönüp arkasına bakamayacak kadar sarsılmış, korkmuştu; taş döşeli sokak geniş, koskoca bir ırmağa ulaşıp son bulana dek karanlık, gölgelere gömülmüş dükkânların, fabrikaların, moloz yığınlarının yanından hızla geçmişti. Başta, kıta yer alan fenerlerin ışığı rıhtıma bağlı karanlık eski püskü teknelerin üzerine düşüyordu; bir yük yığınının çevresine toplaşmış birkaç adam sigara içip yüksek sesle konuşuyordu; içki kokusu kaplamıştı havayı. Soluğunu toplamak üzere duran Beş Ejder, limanı ve gecenin bu geç saatinde burada eğleşenleri ölçüp biçti. Hâlâ titriyordu; nereye gideceğine karar vermeden önce kendini yatıştırmalıydı

Sırtında yatak dengi, yüzü kül rengine dönmüş, boynuyla burnu kömür tozuna bulanmış ürkek bir tavşan gibi koşarak iskeleye girdiğini görmüştü adamlar. Bir çember oluşturmuşlar, yerfıstığı, haşlanmış domuz kellesi yiyip içki içerek oturuyorlardı; ama artık ürkek tavşanı izlemek üzere hepsi ayağa dikilmişti.

Yangın nerede? diyerek Beş Ejder'in yakasına yapış-vermişti Abao. Söyle, ne çaldın?

Ölmüş. Hâlâ soluk soluğaydı Beş Ejder. Adam Ölmüş!

Ölü mü kovalıyor ardından? Koca bir kakhaha patlatmıştı Abao. Duydunuz mu? diye sormuştu öbürlerine. Bir ölüyü bile soyar bu.

Hiçbir şey çalmadım ben. Hırsız değilim ki. Yardakçı takımı kuşatıvermişti çevresini; başını eğip yüklerin üzerindeki içki şişeleriyle yağlı domuz kellesi artıklarına baktı ve bilinçsizce oraya doğru birkaç adım atmıştı. Tek sözcük etmeksizin kendisini izleyen adamların lekeli yüzlerine düşüyordu aydan ve lambadan vuran ışık. Boğazından bir çağıltı yükselivermişti. Titreyen eliyle yiyeceklere uzandı. Öyle açım ki. Kaygıyla göz göze gelmeye çalıştı adamlarla. Gülümseme var mıydı yüzlerinde? Sahiden çok açım, üç gündür yemek yemedim. Haşlanmış etten bir parça alırken sesi titriyordu. Ansızın acıyla bağırды; bir ayak, eti hâlâ sınıksıkı tutan elini yere yapıştırmıştı.

Baba de bana. Abao ayağını biraz daha bastırdı. Ancak ondan sonra alabilirsin. **Baba demen yeter.**

Yalvarırım, Abi, acı bana. Başını kaldırıp Abao'nun yüzüne, sinekkaydı tıraşlı kafasına baktı Beş Ejder. Öylesine açım ki. Biraz olsun acıyamaz mısın bana?

Tek yapacağın bana baba demek, dedi Abao. Ne yani – söylemezsen, alamazsın anladın mı? Haydi bakalım, söyle de yemeğini vereyim.

Umarsızca Abao'nun yüzüne baktı Beş Ejder. **Baba,** dedi sonunda.

Cılgınca bir kakhaha attı Abao. Ayağının tabanını Beş Ejder'in eline sınıksıkı yerleştirerek öbürlerini gösterdi. Bunları da unutma. Kurtulmak için onlara da baba demen gerek.

Ayakta duramayacak kadar esrikti adamlar; içlerinden biri yük yığınının dayanmış aralıksız sövüp sayıyordu. Kan çanağına dönmüş gözleri Beş Ejder'i ürpertmişti. İnleyerek başını eğdi, gözleri Abao'nun, elini yere bastıran kara sandaletine, soluk renkli taş gibi sert, iki ayak parmağına takılmıştı.

Baba. Güçsüz ve boşlukta yankılanır gibi çıkmıştı gecenin içinde sesi. Birden coşkusu herkese bulaşan bir eğlenti de gibi duyumsamıştı kendini. Ama sonra başını eğmiş ve

aşğılık bir köpek gibi çömelmiş duran gölgesini görmüştü. Babam kim benim? Daha önce kullandığı bir sözcük değildi ki baba. Akçakavak Köyünde büyüyen kimsesiz bir çocuk olarak, sayamayacağı kadar çok –uzak, yakın– amcası, teyzesi, kuzeni olmuştu ama anası, babası yoktu. Yirmi yıl önceki büyük kıtlıkta öldüklerini söylüyordu köylüler. Gömülmeye götürülürlerken, bir ot yığını üzerinde gümüşten bir gerdanlığı emerek uyuyordu. Beş Ejder, diyordu köylüler, başıboş bir köpeğe benziyordun o zamanlar. Bütün babasız çocuklar köpeğe benzer. Sonunda Abao ayağını kaldırmış, Beş Ejder de et parçasını ağzına tıktırabilmişti. Tat alma duyuları öylesine körelmişti ki etin tadı yok gibi gelmişti ona, ama bedenine sahici bir yiyecek girerken umursanacak şey miydi bu? Biraz olsun canlanmak üzereydi ki Abao elinde bir bardak pirinç şarabı, gelmiş çenesinin yanına birkaç küçük tokat atmıştı. İç şunu. Anladın mı? Sıkı bir yudum çek, yeter.

Yok, istemem, dedi Beş Ejder lokmalarının arasında. Abao çenesini yakalayıp canını acıtacak kadar sıkıştırıyordu. İçki içmem ki, diye yakındı Beş Ejder. Et yeter bana.

Şarapsız et olur mu? Haydi bakalım, bir erkek gibi davran. Şarap bardağını Beş Ejder'in dudaklarına dayamıştı Abao. İç. İçmezsen elimi sokar yediklerini ağzından çıkarırım.

Beş Ejder içgüdüsel olarak başını geriye kaçırmış, Abao'ysa bağıra çağıra sövüp saymaya başlamıştı; bunun üzerine öbürleri koşup yetişmiş ve Beş Ejder'i kısıkrak yakalayivermişti; içlerinden biri çenesini sıkıştırıp zorla ağzını açmış, bir başkasıysa tam beş bardak şarabı art arda karanlık kuyuya boşaltıvermişti. İçki boğazını yakarak inerken Beş Ejder direniyor, tekmeler savuruyor, öksürüp tıksırıyordu. Ölüp gideceğini geçiriyordu aklından. Adamların çılgın kahkahaları geliyordu kulağına uzaktan uzağa. Neler olup bitiyordu? İçki etkisini gösterdikçe, güçsüz bedeninin –yeniden– saman çöpü gibi havada sürüklenmeye başladığını duyumsar oluyordu. Gökyüzündeki yıldızlar, ırmaktan yukarı dimdik uzanan tekne direkleri, adamların kan çana-

ğına dönmüş gözleri çakıp sönüyordu uzaklarda bir yerde.

Adamlar Beş Ejder'i yere fırlatmış sonra da acı içinde kıvranarak yuvarlanışını ve yan dönüp uzanışını izlemişlerdi. Ay ışığı mum gibi olmuş yüzünü çevreliyor, ağzının kıyısına birikmiş etli köpükleri aydınlatıyordu. Anlamsız sesler yükseliyordu titreyen dudaklarından.

Neler söylüyor? diye sordu adamlardan biri.

Açım diyor. Beş Ejder'in bacağına bir tekme savurmuştu Abao. Açlık onu çılgına çevirip gözünü döndürmüştü.

Bir vapur düdüğü adamların dikkatini ırmak kıyısına çekmişti. İri yarı gölgeleri, Beş Ejder'in üzerine düşüp yanından geçmiş, sonra da yük yığınlarının ardında gözden silinip gitmişti. Ölü gibi esrimiş Beş Ejder bu adamların kim olduğunu hiç mi hiç bilmiyordu. Sonraları, ne zaman bu Liman Sıçanları denen cana susamış kıyıcılar çetesiyle karşılaşsa, kentteki ilk gecesinde yolunun nasıl onların sığınağına düştüğünü ürpermeden düşünemez olacaktı.

Gün ağarırken düşünde Akçakavak köyünü görüyordu Beş Ejder: her yönden akan sel suları, beşyüz dönümlük kabuklu pirinç tarlasını basmış, çok sayıda köyü bataklığa çevirmiş, balçık evlerle yollardaki ağaçları yerle bir etmişti. Domuz ve köpek ölülerini, ağaçların kırılan kollarıyla dallarını taşıyan, çevreye hafif bir çürümüş et kokusu saçan suyun yüzeyini altın renkli pirinç püskülleri kaplamıştı. Kadınlarla erkekler sudan çıkmak için binbir güçlkle ilerlemeye çalışıyor, hıçkırıklarıyla iniltileri yağmur damlaları, dolu taneleri gibi Beş Ejder'in içini dövüyordu. O da büyük göçün bir parçası olmuş, ama öbürlerinin tersine yüzü iyicil ve kaygısız bir anlama bürünmüştü. Yol boyunca yer alan yaban hünnaplarının çürümeye yüz tutmuş yemişlerini yere düşürmek için kullandığı bir dal vardı elinde.

Yük iskelesi canlanmaya başlamıştı. Beş Ejder çevresini saran sabah gürültüleriyle uyandı; sırtlarında yük taşıyan adamlar geçiyordu yanından; gemicilerle yük istifçileri bağrışıp duruyordu. Doğrulup oturmaya çabalarken, bir gece önce olup bitenleri anımsamaya çalıştı. Ama kafası

bomboştu. Yapış yapış bir içki ve yağlı et tadı kaplamıştı ağzının içini. Kötü bir düş gibiydi her şey.

Beş Ejder kalkıp iskelede dolaşmaya başladı, yüzüne bile bakan yoktu. Bir gece önceki adamlar çoktan gitmişti; istifçilerin boşalttığı kar beyazı pirinçle dolu çelik gövdeli gemilerin yanında bir dizi yük arabası duruyordu. Sessizce izlemeye koyuldu Beş Ejder, taze pirinç kokusuyla kendinden geçercesine.

Nereden geldi *bu*? diye sordu adamlardan birine. Çok iyi pirinç doğrusu.

Bilmiyorum, umurumda da değil. Beş Ejder'i görmezden geliyordu adam, saz sepetini arabadaki yük yuvalarına boşaltıp ellerini çırparken. Her yerde kıtlık var bugünlerde, pirinç de zor geliyor elbet.

Haklısın, diye doğruladı Beş Ejder, pirinci avuçlayarak. Beşyüz dönüm pirinç tarlamız yok olup gitti. Bütün pirincimizi sel yuttu, hem de en az bunun kadar iyiydi.

Her yerde aynı şey. Bir yanda sel, bir yanda kuraklık.

Tam hasattan önce geldi sel. Kan ter içinde harcanan bir yıllık emek sulara gömüldü. Kendiyle eğlenir gibi gülümsüyordu Beş Ejder, konuşurken.

Dört araba dolusu pirinç tek sıra halinde yola çıkmıştı; Beş Ejder, ayakta uyur gibi, insan kalabalığını yararak, yemiş tezgâhlarıyla çekçek arabalarının, sıra sıra dükkânların yanından geçerek pislik içindeki sokaklarda izlemeye koyulmuştu arabaları. Açlık nöbetleri yeniden başlamış, o da kabuklu pirinç taneciklerini atıvermişti ağzına alışkanlıkla. Pirinç, ister çıtır çıtır yesin, ister ağır ağır çiğnesin, ister yalamadan yutsun, karnını doyuruyordu ya gerisinin önemi yoktu.

Tuğla Duvar Caddesi kavşağında, bir öbek yıkık dökük yapının ortasında tuğladan yapılmış eski bir köprü kulesinin çatısı çarpmıştı gözüne. Havada elli ayak yükselen kulenin rengi açık maviydi. Çevresinde kuşlar dönüyor, yel çarpıkça çıtırtilı uğultular yayılıyordu; başını kaldırıp kule çatısına baktı. Bu ne? diye sordu. Kimseden yanıt gelmemişti, çünkü tam o sırada arabalar Büyük Kuğu Pirinç Alım

Satım Merkezi'nin önüne yanaşmak üzereydi. Yol açın diye bağırmişti arabacılar, kapıda kuyruğa girmiş bekleyenlere. Pirinç getirdik!

Dükkân tezgâhına oturmuş ayçiçeği yiyen Büklüm Bulut, yan gözle dışarı bakıyordu. Zümrüt yeşili, Çin geleneklerine uygun cheongsam denen uzun bir giysi ve –içindeki çalkantıyı dışa vuran bir dizem tutturup– tezgâha tıklar tıklar vurduğu yüksek topuklu, bağciksız deri ayakkabılar giymişti. Kız kardeşi İpek Bulut, yakındaki ambarın önünde alıcılara pirinç tartan satıcıya yardım ediyor, kuyruk biçiminde sarkan saç örgüsü omuzları arasında gidip geliyordu. Tuğla Duvar Caddesi'ndeki pirinç-satım merkezinin kızlarına çıkmıştı Büklüm Bulut'la İpek Bulut'un adı.

Taşıyıcılar omuzlarında pirinç çuvaları kapıya akın ediyor, karmakarışık dükkânın içinden geçip dar bir yoldan ilerleyerek, Tacir Feng'in çetele tuttuğu ve yanından geçen her çuvalı elleyip sıkıştırdığı arkadaki avluya giriyordu. Yeni işlenmiş pirinç unu uçuşuyordu havada. Arka avlu kapkara kiremitli çatılarıyla yıpranmış bir dizi eski tuğla yapının arasında kalıyordu. Pirinç doğu ve batı uçlara yığılıyordu; evin güney yüzündeyse Tacir Feng'in kızlarıyla birlikte yaşadığı üç oda yer alıyordu. Dış kapının üstünde dört altın kakma işaretin görüldüğü kara bir tabela vardı, ama yalnızca pirinç anlamına gelen sözcük okunabiliyordu: **MI**. Pirinç yüklü taşıyıcıların hepsi de, Tuğla Duvar Caddesi'nin bu belirli köşesinde yer alan alım satım merkezinin iki yüzyıldır kuşaktan kuşağa geçtiğini biliyor, hiçbirini geri kalan üç işaretin ne olduğunu umursamıyordu.

Sel gibi akan yayaların tepesindeki çamaşır ipine asılı renk renk çamaşırlardan sular damlıyordu. Pirinç satım-merkezi kızlarının olduğu su götürmeyen bu çamaşırlar, güneşte kururken belli belirsiz bir sabun kokusu saçıyor ve sarmaladıkları kadın bedenlerini düşürüyordu akla. Bir kıyaslama yapmak gerekirse, on dokuzundaki Büklüm Bulut'la on yedisindeki İpek Bulut, giydikleri süslü püslü giysilerden daha sevimli oldukları bir yaştaydılar.

Büklüm Bulut'un gözüne, arabaya oturmuş, makine gibi üst üste, dağılan pirinçleri iki eliyle sıyrarak toplayan, sonra yeniden yayan Beş Ejder takılıvermişti. Pirinç boşalıldıktan sonra Tacir Feng, taşıyıcıların parasını ödemiş, onlar da ayaklarının dibinde eski püskü yatak dengi, girişte tek başına dikilen Beş Ejder'i bırakıp arabalara atlamış ve çekip gitmişlerdi. Merakla dükkânın içine bakıyordu Beş Ejder; yarık yarık çatlamaş dudaklarıyla solgun, ama yakışıklı yüzünü tuhaf bir anlatım kaplamıştı. Büklüm Bulut tezgâhtan sıçrayıp kapıya yürümüş ve bir avuç ayçiçeği kabuğu fırlatmıştı dışarı. Sonra da kapıya yaslanıp ilgi ve merakla Beş Ejder'i süzmeye başlamıştı.

Ne sallanıp duruyorsun hâlâ buralarda? Paramı almadın mı?

Bir adım geri çekilmiş, ağzı şaşkınlıktan bir karış açık, bakakalmıştı Beş Ejder, Büklüm Bulut'un yüzüne. Hayır.

Taşıyıcısın, değil mi? Yerdeki yatak dengine bir göz atmıştı. Yoksa dileniyor musun? Öyle, değil mi? İnsanları iyi tanırım.

Yo. Kızın bıraktığı boşluktan, kendi işleriyle uğraşan alıcılarla satıcıların bulunduğu dükkânın içine bakarak, hayır anlamında başını sallamıştı Beş Ejder. Burada pirinç mi satılıyor? diye sormuştu.

Elbette. Ne bakıyorsun öyle? Bir elini ağzına kapatıp kıkırdamıştı ardından. Kimi arıyorsun, beni mi kız kardeşimi mi?

Hiçbirinizi. Pirince bakıyorum. Ne de çok var.

Pirince mi bakıyorsun? Neden? Düş kırıklığına uğrayan Büklüm Bulut, yabancının teninin güneş ışığında bile taş gibi donuk olduğunu fark etmişti. Yüzün ölü gibi. Bu kadar da olur mu? Hastalıklıysan dikilip durma buralarda. Çiçek hastalığına, koleraya ya da buna benzer bir şeye yakalanmak istemem doğrusu. Her şeyim altüst olur o zaman.

Hasta değil açım, dedi Beş Ejder aldırılmazlıkla. Bir çanak artık pirinç verebilir misiniz? Üç gündür yemek yemedim.

Dur, biraz getireyim. Kedilere verecektim ya neyse. Kapı aralığından çekilmişti Büklüm Bulut. Benden daha iyi

yürekliğini bulamazsın, biliyor musun?

Büklüm Bulut bir çanak artık pirinçle mutfaktan döndüğü sırada, Beş Ejder dükkâna girmiş birkaç satış görevlisiyle tartışıp duruyordu. İpek Bulut, kız kardeşini giysisinin kolundan yakalayıp dışarı çekti. Üstü başı bit dolu bunun! Sesi bağırır gibi çıkıyordu. Bu tür insanlardan bit eksik olmaz. Kapı dışarı edilirken, kavruk yüzü utançtan kıpkırmızı oluvermişti Beş Ejder'in. Sonra da dönüp öfkeyle sövmüştü. Büklüm Bulut sözlerini tam olarak anlayamamış, ama İpek Bulut'un tavan süpürgesini kapıldığı gibi adamın üzerine yürüdüğünü görmüştü. Kim oluyorsun da bizimle böyle konuşuyorsun, seni pis dilenci!

Bir an sonra, Beş Ejder basamaklarda omuzlarını kaldırmış, kederle otururken Büklüm Bulut gelip Zavallılık, demişti. Kısa bir duraksamanın ardından pirinç dolu çanağı uzatmıştı. Bu kadar üzülecek ne var? diye sormuştu gülümseyerek. Al bakalım, gitmeden önce yiyiver şunu. Dilencilerin pirinç dükkânına girmesinin yasak olduğunu bilmiyor musun? Beş Ejder başını kaldırıp pirinç dolu çanağa bakmıştı uzunca bir an, sessizce. Ardından bir vurmuş, çanak kızın elinden fırlayıvermişti. Sikmişim seni de aileni de! Dilenci olup olmadığımı göstereceğim size. Büklüm Bulut kapı aralığında, ağzı şaşkınlıktan bir karış açık, dökülen pirinçlere bakakalmıştı. Ardından kendine gelip dinginleşmiş ve gülmeye başlamıştı. Ne de kişilikliymişsin demişti onaylayarak. Elbet kişilikli olmalı bir erkek. Ama ister ye, ister yeme umurumda değil. Dükkânın içindekiler durmuş onları izliyordu. Büklüm Bulut! Kız kardeşi çağırıyordu eliyle tezgâha vurarak. Kes şunu ve buraya gel. Büklüm Bulut içeri girmişti. Ne var bunda? diye sormuştu. O kadar açtı ki ona acıyıverdim işte. Birdenbire parlayacağını nereden bileyim? Köpekler sahibinin elini ısırtıyor bugünlerde. İnsanlar da doğru olanı yapmana izin vermez oldu artık.

Alıcılar tüm olup biteni sessiz bir şaşkınlık içinde izlemişti. Sonra da dikkatlerini yeniden pirincin ederiyle niteliğine çevirip omuzlarında ya da koltuk altlarında dolu çuvallarıyla tartıların önünde sıralarını beklemeye koyulmuşlar-

dı. Artan kıtlık haberleriyle büyük bir kaygıya ve üzüntüye kapılan insanlar evlerine pirinç yığıyordu. Savaş ve karışıklık dönemlerinde, pirinç dükkânları tam bir yeryüzü cenneti sayılırdı güney Çin'de. Tuğla Duvar Caddesi'ndeki Büyük Kuğu Pirinç Alım Satım Merkezi de şimdiye kadar hiç olmadığı kadar varsıllaşmıştı bu dönemde.

Dükkâna öylesine çok alıcı akın ediyordu ki Büklüm Bulut kasada durup hiç ilgi duymadığı, yeterince sabır gösteremediği şu para alma işine yardım etmek zorunda kalmıştı. Dönüp dönüp dışarı bakıyordu. Taş Duvar Caddesi, her zamanki gibi, iç sıkıcı ve bungundu. Hâlâ oralarda oyalanıp gezinen yabancı sahiden ilgisini çeken tek konuydu. Kasaptan kaçan tavuk gibi sokakta bir aşağı bir yukarı seyirtip duruyordu şu acınası, aşağılanmış adam. Büklüm Bulut, sevecenlik duygularıyla içi karmakarışık olmuş izliyordu onu: Adamın genç, yorgun yüzü ve buz gibi parlayan gözleri içine dokunuyordu.

Öğleden sonra kapıya perdeli bir çekçek arabası yanaştı. Büklüm Bulut dükkândan çıkıp gururla arabaya bindi. Yüzüne pudrayla allık sürmüş, incecik, kara kaşlarını alıp yay gibi yapmış ve dudaklarını kırmızıya boyamıştı. Yürüdüğü, kullandığı güzellik gereçlerinden yükselen ağır bir koku saçılıyordu arkasından.

Nereye? diye sordu çekçek arabacısı. Ablamız bu gün nereye gitmek istiyor?

Her zamanki yere, dedi Büklüm Bulut elini kendi bacağına vurarak. Hem de çabuk. Geç kalırsam paramı alamazsın.

Taş Duvar Caddesi'ndeki pencerelerden başlar uzanıvermişti; bakanların aklından Büklüm Bulut'un, Altıncı Bey tarafından verilen eğlentilerden birine gittiği geçiyordu. Büklüm Bulut'un Altıncı Bey'in kapatması olduğundan kuşkulanıyordu hepsi de; çünkü kızın sık sık çekip gittiğini ama geri dönmediğini görüyorlardı. Eve çok geç saatte dönebileceği gibi, geceyi dışarıda da geçirmiş olabilirdi pekâlâ.

Lu konağına ulaştığı zaman o günkü eğlentinin Bei-

¹ Pekin

jingli¹ iki işadama için verileceğini öğrenmişti Büklüm Bulut. Konuklardan çoğunu tanııyordu. Altıncı Bey, yanında kadın erkek birkaç kişi, bahçeden içeri girmiş ve onur konuklarına ayrılan masaya oturmuştu. Oraya doğru ilerlemeye başlamıştı Büklüm Bulut. Uşaklardan biri önünü kesene kadar, Bir dakika, izin verin geçeyim, deyip duruyordu kalabalığın içinde kendine yol açmaya çalışırken. Beyefendi onur masasında bu akşam kadın arkadaşa gerek olmadığını söylüyor. Adamın ne demek istediğini ancak bir an sonra kavrayabilmişti Büklüm Bulut. Eh, o zaman: zaten orada oturmak isteyen kim? Yalvarsa oturmam artık onun yanına.

O geceki yemekte Büklüm Bulut o kadar çok içmişti ki bir noktadan sonra başını masaya dayamış ve bağıra çağıra eve götürölmek istediğini söylemişti. Masasındaki öbür kadınlar, onun kim olduğunu öğrenmeye çalışarak aralarında fısıldaşmaya başlamıştı. Sonunda biri, Babası pirinç alım satım merkezinin sahibi, demişti. Yemek çubuklarını küçük bir sirke çanağına indirivermişti Büklüm Bulut. Sizi dedikoducular sizi, ne var bunda? Satış merkezimiz olmasa ne yerdiniz acaba? Bok mu? Yoksa bok kokulu kuzey yelini mi? Art arda sıralanan bu kaba sözlerle şaşkına dönen konukların suratı asılıvermişti. Büklüm Bulut ayağı fırlamış, öfkeden parlayan gözlerle düşmanca bakmıştı yüzlerine. Bu denli kötü bir eğlenti olacağını bilseydim asla gelmezdim.

Abao'yla, Liman Sıçanlarından birkaçının kâğıt oynadığı kapıya yürümüşü Büklüm Bulut. Adamın yakasına yapışıp, Beni eve götür Abao, demişti. Geceyi burada geçirmeyecek misin? diye sormuştu adam. Yumruğunu Abao'ya indirivermişti Büklüm Bulut. Şu köpek burnunu kopariveririm suratından diye gözdağları yağdırıyordu bir yandan da. Kiminle geçirecekmişim geceyi? Hanımefendin kendisine bir çekçek çağırılmasını istiyor, hem de çabucak. Sıkıldım, hemen eve dönüp iyi bir uyku çekmek istiyorum.

Gecenin bu geç saatinde Tuğla Duvar Caddesi karanlık ve ıssızdı. Büklüm Bulut çekçek arabasından inip Abao'ya

dönmüştü. Geri git ve Altıncı Bey'e ilişkimizin bittiğini söyle. Gülmüştü Abao. Ben söyleyemem. Altıncı Bey'den sen korkmuyor olabilirsin ama ben korkuyorum doğrusu. Kim oluyor da, bütün gece bana burun kıvrıyor o? dedi Büklüm Bulut büyüklenerek. Hiç bu kadar aşağılanmamıştım.

Kapı aralığında büzülüp yatak dengine girmiş, keçeleşmiş bir tutam saçından başka yeri görülmeyen biri uyuyordu. Tomara bir tekme atmıştı Büklüm Bulut. Uyuyan adam şöyle bir dönmüştü. Yeniden uykuya dalmadan önce, kısacık bir an gözlerini araladığını görmüştü kız. Sabahki adamdı. Geri dönmüş. Neden kendi kapılarında uyuduğunu merak etmişti Büklüm Bulut.

Kim dönmüş? diye sormuştu Abao. Kovalamamı ister misin?

Hayır. Uyuyan adamın üzerinden atlayıp geçmişti Büklüm Bulut. Bırak uyuyursun şuracıkta. Yersiz yurtsuzlara çok acıyorum doğrusu. Bitmiş tükenmiş birini görmekten hep nefret etmişimdir.

Gökyüzü aydınlanmak üzereyken, Tacir Feng öksüre tıksıra yataktan kalkmış oturağını duvar dibine boşaltmak üzere dışarı çıkmıştı. Sonra avluyu geçmiş, dar yoldan inmiş ve kapı sürmelerini alıp kapkara olmuş dükkân pankartlarını asmak üzere içeri girmişti. Yıllar içinde artık bir törene dönüşmüştü bu. Başını kaldırıp **MI** sözcüğüne her bakışında ipek süslerinin biraz daha delik deşik olduğunu gördüğü, şu kötü hava koşullarının yıprattığı tabelanın nasıl olup da hâlâ yerli yerinde durduğuna şaşıyordu. Ama hava koşullarını denetim altında tutamayacağı için, bu ayrışma belirtilerine elinden geldiğince az kafa yoruyordu. Belki de yeni bir tabela yaptırmanın zamanı gelmişti.

Tacir Feng adamın tam üç gündür kapı aralığında uyuduğunu fark etmişti.

O sırada Beş Ejder kalkıp oturmuş puslu Tuğla Duvar Caddesi'ne bakmaya başlamıştı. Arkasındaki dükkândan gelen kıpırtıları duyunca dönüp bakmış ve kırmızı kapı sürmelerinin birbiri ardı sıra indirildiğini; dükkânın karanlı-

ğında Tacir Feng'in pamuklu kaftanının buz mavisi rengiyle ortaya çıktığını görmüştü. İşlenmemiş pirinçten yayılan o gizli koku Beş Ejder'i canlandırırvermişti. Yaşamına sıcaklıkla duygu katan tek koku buydu, özellikle de yurdundan bu denli uzakken.

Neden her gece benim kapımda uyuyorsun? diye sormuştu Tacir Feng.

Beş Ejder gözlerini yukarı dikip başını silkmmişti.

Bak şurada bir güneşlik var. Yolun karşısındaki bakkal dükkânını gösteriyordu Tacir Feng. Geceleri seni ıslanmaktan kurtarır, neden gidip orada uyumuyorsun?

Burasını daha çok seviyorum çünkü burnuma pirinç kokusu geliyor. Ayağa kalkıp yatak dengini toparlamaya başlamıştı Beş Ejder. Yalnızca uyuyorum burada. Pirincinizden tek bir tane bile çalmadım.

Çaldın diyen yok ki. Kaşlarını çatmıştı Tacir Feng. Nerelisin bakalım?

Akçakavaklıyım. Çok uzak, birkaç yüz mil vardır buraya. Kentliler adını bile duymamıştır.

Ben duydum ama. Tam bir tahıl ambarıdır orası. Delikanlıyken o bölgeden pirinç getirirdim. Neden orada kalıp kendi tarlalarınızda çalışmadın? Ne diye oğul oğul kente akıyorsunuz bilmem ki?

Sel yüzünden. Pirinç tarlalarını su bastı. Orada kalsaydım ölür giderdim açlıktan.

Burada daha iyi durumda olacağını mı sanıyorsun sahiden? Kimin ölüp kimin kalacağına yazgı karar verir böyle zamanlarda, insanın elinden hiçbir şey gelmez. Yaşam kentte de köydeki kadar zor.

Tacir Feng içini çekip dönmüş ve dükkânı temizlemeye, dökülen pirinçleri süpürüp küreğe toplamaya koyulmuştu. Kentle köyün yazgısını düşünmek her zaman içini karartırdı. Ama bu kez düşünceleri bir sesle kesilivermişti. Bir yardımcı ister misiniz? Kulağı biraz ağır işiten Tacir Feng doğruluvermişti. Beş Ejder'in, keçeğe dönmüş saçlarına yapışmış saman çöpleriyle dolu kafasını kapıdan içeri uzattığını görmüştü.

Ne dedin? Yardımcım olmak mı istiyorsun?

Kapı kasasına ürkekçe yapışmış, gözlerini yere dikmişti Beş Ejder. Geri çevirme beni, Bay Tacir demişti tuhaf, kulak tırmalayan, şiddetli bir yerel söyleyiş biçimi içeren sesiyle. Güçlüyüm. İsteddiğin her işi yaparım. Okur-yazarlığım bile var biraz.

Zaten iki satış görevlim var, demişti Tacir Feng adamı gözleriyle ölçüp biçerek. Onlar da yetiyor bana. Daha fazla ücret ödeyemem. Biz de ancak geçinecek kadar kazanıyoruz işte.

Para istemiyorum ki. Boğaz tokluğuna çalışırım.

Eh, bak buna aklım erer. Kıtlıktan kaçarken yiyecek her şeyden önemli gelir insana. Tacir Feng küreğini bırakmış ve daha iyi bir izlenim edinebilmek için gözlerini kısıp Beş Ejder'e doğru ilerlemişti. Aklından geçenleri kendine saklıyordu, ama üzerinden kurnazlık akmaya başlamıştı. Eliyle Beş Ejder'in omzuna vurmuştu. İyisin ama, kavrulup kalmışsın, burası kesin. Tamam, ama nerede uyuyacaksın?

Nerede olursa. Yüzü aydınlanıvermişti Beş Ejder'in. Döşemeyi gösterdi. İşte buracıkta. Gerekirse ayakta bile uyurum.

Eh, buna da aklım erer işte. Gülmüştü Tacir Feng. Gir içeri, demişti. Atasözü de öyle söylüyordu ya: Yaşam kurtaran biri, yedinci aşamadan Buda sayılır.

Çömelecekmiş gibi bir bacağına bükümüştü Beş Ejder. Öbür bacağıysa kaskatı duruyordu basamaklarda. Neler olup bittiğini anlamak istercesine bacaklarına bakıyordu. Duyduğu coşkuyla çenesi sarkmış, yüreğini acı bürümüştü.

Ne oldu? diye sormuştu Tacir Feng onun kaskatı kesildiğini görünce. Gir içeri dedim ya. Caymak yok. Düşünce senden çıktı, benden değil.

Ah. Bir düştün sıyrılrır gibi bir adım atmıştı Beş Ejder. İşte, içerdeyim.

Tam o sırada İpek Bulut da uzun saçlarını örerek dükkâna girmişti. Kuşkuyla Beş Ejder'e bakmış ve babasına, Sabahın bu saatinde ne diye sokuyorsun bunu dükkâna? Ya işimiz ters giderse? Dur bakalım, şimdi kapı dışarı ederim ben şu dilenciği, demişti.

SU TONG

PİRİNÇ

ROMAN

“Pirinç”, 1930’lu yılların Çin’inde pek çok işe yarar. Nerdeyse biricik besin olmanın yanı sıra para yerine de geçer. Hem afrodisyak olur, hem de cinsel işkence aracı. Hem cinayet silahı olarak kullanılır, hem de tüm iyiliklerin simgesi sayılır. Günümüz Çin edebiyatının en kışkırtıcı yazarlarından **Su Tong**, birçok dilde de yayınlanan *Pirinç* adlı romanında, doymak bilmez bir güç ve cinsellik tutkusu olan bir gencin yaşam-öyküsünü anlatıyor. Şiddetin, ihanetin, şantaj ve yozluğun eksik olmadığı bu yaşamöyküsü, Çin’in 20. yüzyılın ilk yarısındaki toplumsal kargaşasını da gözler önüne seriyor. Bu trajik öyküyü gözü pek bir dille anlatan Su Tong’un romanı, bir masal kadar büyüleyici, bir rüya kadar şaşırtıcı.

KAPAK RESMİ: JOEL PETER JOHNSON

ISBN 978-975-07-0806-0

9 789750 708060

<http://www.canyayinlari.com>